

ÖRDÜGH SZILVESZTER

MESE AZ EMBÖRRÜL, FELESÉGIRÜL ÉS A HÉT FIÚGYERŐKRÜL

Égyször, nem is olyan nagyon régön, mikor még a nagyapámnak is kormfekete haja volt, élt egy embör a feleségivel künn a határban, nem meszsire a várostul. Éltek, éldögéltek ketten, dógoztak röggeltül estig, mert szögényök vótak nagyon. Az embör művelte, kínozta, farigcsálta a véznán szükölő parcellát, az asszony mög összegyűjtötte, amit a föld mögtermött. Lassan-lassan már tele vót a kamrájuk is búzával mög az állatoknak való kukoricával, a házuk is egyre szöbb lött, mert az asszony sokat veszdödött vele, meszelte, javítgatta, ahogyan bírta-töhetette. De a Természet vagy a Sors valami miatt nagyon mögharagudhatott reájuk, mert tűzvésztl küldött a két embör házára, de olyan nagyot, hogy benn égött sok aprójószág, odalött a búza, üszök maradt csak munkájuk eredményibül a kamrában.

Mikor aztán mögeredt a jószágú tavaszi esö és elottotta a romboló tüzet, az embör mögfogta két kezivel felesége korán ráncosodó arcát, és azt mondta neki:

— Nö sírj, Csillagom, újra elkezdjük, újra, előrül kezdjük el.

És álltak mind a ketten az udvaron, és sírtak.

Az embör ezután kétször annyi erővel dógozott, már akkor talpon vót és kefélte ökreit, mikor a nap még csak nyújtózkodott, s egész nap szántotta, forgatta a sovány földet, ami didörögve nyúlt el romos házuk mellett.

Az asszony mög eltisztogatta a hamut, pernyét, és még be sө tudta fejezni munkáját, mikor két aranyos fiúgyeröknek adott életöt. Örült az embör, hogynө örült vóna — örült az asszony is, de mindketten tudták, most már még töböt köll majd szenvedniük, dógózniük.

Teltek-múltak a napok, de nagyon lassan. Mint a pókhálóba tévedt légy, úgy sorvadtak össze az embör éjszakái, szüntelen csak kínlódott egyre soványabb ökreivel, ütötte-csöpölte a nadrágszíjnyi földet, hogy terömjön a keservit, mert már nem is két apró, hanem három aprócska száj áhítózik falat után. Az embör arca összekaristolódott, kuszán másztak rajta a ráncok, meszsirül előtűnt pofacsontja. De kivasalta a földbül, amennyire szüksége vót az ő családjának!

Így telt-múlt a nap, így múltott el fölötte egy év is. Nem vót sө ünnepe, sө pihenése, csak nagyon ritkán egy éjszaka, amikor a párja átölelte, és hallotta, hogy szuszognak lábuknál a gyerökök, a négy kisfiú.

És az asszony épp hogy kihordta méhiben egyik gyerököt, már mög vót áldva egy másikkal, egyiket ölében ülve ötette kiskanállal, közben gügyögött neki éneköt-mondókát, hogy mosolyra élessze csimotáját és elfogadtassa nemöt intögetö szájával a szükség tejbegrízét. Másik gyeröke tejit szopta még, az ödös, s úgy izlött a lurkónak, hogy szinte fájt már neki ez a mohóság. Ha gyomrára tötte mosogatóvízben szétröncsolt kezit, érözte mozdulni az ötödiket is, és fáradt-telt arca mosollyal pislákoltt. És az asszony kitisztította a házat,

ha bírta, még fehérre is meszelte, fát kerített vagy rőzsét, a kukoricaszárat tüzelte, ha más nem vót, pedig azt a tehén is jó ízzel elrágta vóna.

Mikor benyitott este a könyhába az ura, szótlanul elvötte fótos-kopott bekecsit, elétötte a tálételt, s ha ketten ültek az asztal mellett vasárnap egy félórára, és az öt gyerök tejes álommal nyöszörgött a földes szobában, el-elnözögették öszülő hajukat, idegönülő szömgödreiket.

Az embör várta már, hogy csöpörödjének föl a fiúk; segítség kéne neki már, érzi, nem bírja így sokáig, nem, egyedül nem bírhatja sokáig! De a felesége azt mondta neki, most először élös hangon: „A fiaimat nem engedöm! A fiaimat én nevelöm, a gyerökeim az enyimek, a gyerökeim az én életöm! A fiaim tanulni fognak, a fiaim méltóságosak lösznek!”

Az embör fáradt vót, nem vitatkozott, rátévedt szöme az üszkös gérénda-végre, és eszibe villant a tűz, amikor úgy mondta hitvestársának: mindönt újra, újra előrül köll kezdenünk.

Ültek még csöndesen a szobában, és léfeküdtek a bölcsövé nyomorodott szalmazsákra, a földes szoba józan tisztaságában. Össze köllött bújniuk, hogy mögmelegítsék egymást. És már útban volt a hatodik fiú is.

Mikor az embör kiért a földbe, kifogta az állatokat, és végignézőtt szárnalmas birtokán, százszor kibányászott bányáján, szürkévé öregödött fekete földjin, nem állhatta mög, hogy föl ne kiáltson Istenhöz: „Égyetlen Istenöm, most, most adj erőt, ha létezől, mert nem bírom tovább — tagjaim erőtlének a borzalmas erőfeszítéstül, árva feleségöm hasában álmodik hetedik gyerököm, hat száj kiált rám sírva, mert nem tudok öleget vinni asztalukra, ökreim szömbiben bánat foszlik, nincs reményöm — csak a felelösség tart életben, hogy önni köll adnom azoknak, akik tülem származnak! Könyörgök, segíts, add vissza neköm a reményt!”

Így fohászkozott jajgatva, és újra csak nekiállt s túrni kezdte krumpliért a földet, kereste a tüvek alatt, kereste mindenütt, várta, talán most, talán most lösz hatalmas termés, de mindön tű alatt csak kevés és csenevész öröm bújosott, mintha tán a gumók is szégyöllték vóna magukat, mert aprók és satnyák.

Így múlt el másik esztendő a másik után, így vált fehérré az, ami fekete vót egykoron, így hajlott mög mögeröltetött fa módjára a háta az embörnek, de mintha Isten möghallgatta vóna, gyér földje zsírosabb termékkel kezdte jutalmazni. De muszáj vót is, legnagyobb fia már tízéves vót és követölte, hogy tömjék kosztal, a legkisebb pedig háromesztendő. Gondolta az embör — „boldog löhetök, Isten adott neköm hét fiúgyerököt, akik majd segítségömre lösznek, möghallgatott hát és mögsegítötte sokat szenvedött lelkömet-testömet. Lëborult az embör, hogy így köszönje mög az Ég ajándékát, de fölkelni már nagyon nehezire esött.

És az asszony a gyerökök között dógozott, hajnalban félórákat elnézögette, mint alszanak összeboruló kócos fejekkel, fejte a tehenet, hogy röggelit adjon a sírásra görbülő szájaknak, s már főzni is kezdött, de közben játszott egy percre, közben összecsókolta a bócorgó öszömadták angyalkaorcáját, közben kimosta az ingöket, és sietött haza a városbul a vásárolt olcsó hasznosságokkal. Szerette, imádtá gyerökeit, egyformán mindet, de tán mégis leginkább a legkisebb élt szívében, pedig igen kisembör vót ő még.

Így éltek, öldögéltek ott künn a határban, nem meszire a várostul — úk kilencen. A gyerökök egyre nőttek, az embör egyre szikkadt, sorvadt, az anya egyre inkább féltön ragaszkodott legapróbb szívevirágához.

És mi lött a fiúkkal?

A legidősebb, mikor mélyülni kezdött a hangja, és az apja kérte, hátha segítené munkáját, pattogón visszafelelt:

— Még csak az kéne! Alig kapok önni, és még dógozzam is! Hogy képviselők ezt ti?

Az apa nem válaszolt erre, túl erős tördőfés vót ez, csak bólintott, hogy igaz, nem kapott öleget önni, hát nem szólt többet. Kifordult az istálló felé, hogy elvánszorogjon ökreivel a fődecskéhöz. Az édősanya átölelte fölingerült fiát, a szöme könnyes vót, cirógatni kezdte elsőszülettjét: „Në haragudj édös kincsöm, apád nem akart mögbántani, tudod, ez a mi bününk, Isten büntetött így, mikor elpusztította a házunkat, mindönünket. Në neheztelj jóapádra fiam, szömömfénye, ülj az asztalhoz, hozom a lábast...”

De a legidősebb fiú eltolta anyja csimpaszkodó úszkös karjait, összeszorította ajkát és csak annyit felelt:

— A városba mögyök. — És vissza sè fordult a háznak, elmönt, világgá, más országba, mert ott, azt mondták a kocsmában neki, gazdagabbak az embörök.

A legidősebbnek követte példáját a harmadik fiú is, ű még azt se mondta, hogy a városba mögy, hanem kilopta az almáriumfiókból az összekuporgatott fillérök felit, és elfutott.

Öten maradtak a fiúk. A második, már nagy legény vót, ű azt mondta az anyjának vigasztalva:

— Në féljön, én nem mögyök el, nem vagyok én mögbolondulva, mikor kapok annyit önni, amennyi öleg, mög alszok is annyit, amennyi jólesik! — és ezzel befordult a kemöncepadkán a jó, duruzsoló meleg felé, s már szuszogott is. Ritkán, nagy ritkán szállt lè onnét, csak ha ki köllött mönnie, de utána mindjárt visszabújt és eljátszott naphosszat a macskával, nyérvogott neki, vakarászta, ijesztgette, vigyorogva zárta rá a kemönce ajtaját és nyomta víz alá az összeégött állatot. Nem is figyelmezőtt soha anyja kérő hangjára, hogy apjának segítség köllene, mert beléhal.

Égyször a legkisebb fiú kíváncsiságból is mög furcsa belső indulatból kigyalogolt apjához a földbe, hogy lássa, mit csinál hajnaltul estig, mi az, ami árnyékká zsgorította testit. S látta apját, hogy néha mög-mögimbolyog, csak szömiben élő tekintettel nógatja vénült ökreit, hogy húzzák kiszolgált ekéjit, hogy újra, újra termővé váljék a föld, az a jó ingyen szolga, aki túri, hogy vassal beléhasítsanak, magot beléveessenek és kiszívják a vérit. A legkisebb fiú oda akart rohanni, hogy kitepi apja kezibül az ekeszarvat, kitepi és ű hajtja ezután az ökrököt, nem, nem is ökrököt, ű lovakat vásárol majd a havivásárban a városban, szép szilaj paripákat, és azokkal fogja majd möghódítani a földet!

De álmodozó gondolatát másik űzte el, rohant haza, és ráüvöltött helyélő testvéreire:

— Mit akartok itt?! Miért éltök?! Gyertök, ki köll vönnünk apánk kezibül a munkát, nem bírja már, nekünk köll folytatnunk! Halljátok?! — süvöltött fenyegetőn hangja.

A négy testvér közül kettő feléfordult, a kemöncepadkán heverő csak mögsimogatta szörös arcát, és legyintött.

— Bolond! Mit ugrálsz, nem öszöl öleget, nem alszol öleget?!... Bolond!

— Nem vagyok bolond! Figyeljetök rám! Gyertök velem és látni fogjátok, hogy mit öttünk mög! Apánkat és anyánkat! Az ökrököt és a földet! És mit adtunk mi ezért cserébe?

— Mi nem töhetünk arrul, hogy élünk, viszont ha már élünk, élnünk köll! — szólt egy magas, nyurga fiú, akire a pap azt mondta, vóna esze a gyeröknek!

A legkisebb fiúban forrt a düh, édősanyja csurgó könnyekkel arcán akarta

csönnesíteni legkedvesebb gyerökít, hogy në bántsa a testvéreit, de nem tört elő torkából szó. És a legkisebb fiú ekkor mögátkozta testvéreit.

— Akkor lögyetök átkozottak! És lögyetök örökké boldogtalanok és szü-
kölködök! És lögyetök örökké betegségtül szenvedök és koldusbotra szorulök!
És takarodjatok ki innét, ez nem a ti házatok!

Aztán kirohant a legkisebb fiú, vissza a földre, az apjához. Testvéreit sér-
tötte az ingerült lenézés, gögös indulattal vetötték magukat öccsék nyomába.
Mikor möglátták, már ú állt az eke szarvánál — apjuk a barázda mellett
ácsorgott hitetlenkedő, zavaros képpel.

— Te bolond! — kiabálta be egyik testvére.

— Eszelős! — szólt a másik méröggel nyelvin.

— Egyszer úgyis mögkeserülöd ezt! — ordított utána harmadik bátyja.

— Hagyjátok — nyugtatta testvéreit a nyurga fiú —, kótyagos, ezön
ügysé löhet segíteni!

És ezön mind a négyen hahotázni kezdtek.

A legkisebb fiú mögállította az ökröket, és lángoló szömekkel vissza-
nézött.

Ekkor egyik testvére csak játékból görönggyel mög akarta ütöt dobni.
A göröngy az ökröket találta el, azok mögijedtek és mögugrottak. A legkisebb
fiú olyan szöröncsétlenül esött, hogy az ekevas mélyen a nyakába szántott.
Ott feküdt a barázdában, hamar kiömlött vére.

Testvérei mögrémültek és bönultan állták körül.

Termékenyítő vérit magába fogadta a föld?!

(Így vót, mese vót, talán igaz sē vót. Në haragudjatok reám, mert szo-
morú vót.)

Munka után

keresse fel a

„MÓRA FERENC”

MGTSZ éttermeit,

AHOL KÜLÖNBÖZŐ CSIRKE ÉTELKÜLÖNLEGESSÉGEKBŐL,
BIRKA- ÉS HALÉTELEKBŐL VÁLASZTHAT!

BÁR HELYISÉGÜNKBEN HANGULATOS ZENE MELLETT

22 ÓRÁTÓL 04 ÓRÁIG SZÓRAKOZHAT

KÜLFÖLDRŐL VAGY VIDÉKRŐL ÉRKEZŐ VENDÉGEINEK

SZÁLLODÁNKBAN

BIZTOSÍTSON ELSZÁLLASOLÁST

CÍMÜNK: SZEGED, BOCSKAI UTCA 3/B.

Telefon: 14-222, 13-323